

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LV.

V Ljubljani, 30. majnika 1902.

List 22.

Šmarnična.

Sveta Deva! Tebi v slavo
Mesec maj je posvečen,
Ko okraši cvet naravo,
Ko jo kinča plašč zelen;
Ko čisteje solnce sije,
Jasno se nebo smehlja,
Ko srce radostno bije,
Rahla sapa ko dihlja.

Ker je majnik v slavo Tvojo,
Najčistejša! darovan,
Napolnjuje dušo mojo
Sladko čutje dan na dan.
Rad bi vil Ti venček cvetja,
Ki vonjá z zelenih tal;
Bil sodrúg bi tičev petja,
Z njimi čast bi Ti dajal.

Glej! škrjanček v zrak se dviga
In ti poje pesmico,
Slavček v gaju srca vžiga
Za Te milo in ljubo;
In „Marijnih rožic“ venček
Kakor svečice plamti,
In kristalnočist studenček
„Rožni venec“ žubori. —

Oj slavimo i zemljani
Njeno milost in nje kras,
Nji služimo srčno vdani,
Saj Marija naš je spas.
Dala nam je Rešenika,
Dala ga za nas je v dar,
Je Kraljica, rajska dika,
Nji okitimo altar!

Tebi naj done slavice,
Vseh narodov Ti radost,
Svete — Ljubljenka — Trojice,
„Naše upanje, sladkost!“
Združi v sladko melodijo

Zemlja se in vse nebó.
Slávi Jezusa, Marijo, —
Njima pevaj prísrečno!

Radoslav Silvester.

Mladinina bisernica.

(Dalje)

XXXIV.

Čistost, vir blagodejnemu vplivanju na druge.

Našim prastarišem je pokorovala nekedaj vsa narava. To je bilo ob času, ko sta oba Bogu zvesto služila in ga častila kralja vidnemu stvarstvu. A z grehom se je vse zasukalo. — Upor tu, upor tam; na eni strani zapravljenost prijateljstva z Bogom, na drugi sužnost grehu ter boj in upor stvarstva zoper človeka.

Bog je pripustil, da so vendar nekateri svetniki čudežno vplivali celo na brezpametno, človeku sovražno naravo. Znan je v tem oziru posebno sv. Frančišek Asiški.

V vseh časih je bilo tudi dokaj ljudi, imajočih tak vpliv nad človekom, ki je povzel naravo zverí.

To je veljalo in velja pred vsim o nedolžnosti, ki v boju s človeško podlostjo slavno zmaguje in spreminja volkove v jagnjeta, ropoželjne orle v mirne golobe. — Brezdvombeno je izgled čistega mladeniča včasih velicega vpliva. Ako je že njegova zunanjost, njegova priprostost in zmerna veselost tako prikupljiva, vendar pa njegova stroga vestnost odločno zabranja vsako nespodobnost. Lahkomišljence je čisti mladenič ubrzdati v stanu, če občuje z njimi. In akopram je

zapeljanim nedolžnost nespamet, pretiranost in hlimba, čutijo se pa venderle v družbi čistega opominjane, da naj se vrnejo na bolje pot in se spreobrnejo. Na kratko: nedolžnost je bila že marsikateremu razuzdanemu tiha, a svarilna pridiga, ki je imela največjega vspeha.

Apostol čistosti postani tudi ti, mladenič! Temine pregreh razganjaj z žarki te svetle čednosti, kamorkoli prideš. Ne obotavljaj se dolgo. Premišljeno sicer, a resno in določno zavrni vsako grešno govorico, razbrzdance ostro posvari in to, če tudi sam nisi v nikaki nevarnosti. Najmanjše pa, kar moreš storiti, je da popustiš one kroge, v katerih se čutiš kakor nedolžno jagnje v volčjem brlogu.

*

Mladenič, ki je imel zaradi čednostnega življenja, zlasti zaradi čistosti veliko spoštovateljev, se je podal na izprehod. Součena sreča, ki je bil pa junak v uprav nasprotnih pregrehah. A Ivan ni hotel tovariša Frana neuljudno odsloviti. Zato mu ni branil, da se mu pridruži. Celo mislil je, da dobra beseda utegne pri Franu zadeti na dobro mesto. „Povej mi, Fran,“ povzame Ivan besedo: „povej, kaj hočeš v bodoče pričeti? Verskega prepričanja nimaš nobenega, to kažeš očitno. Hočeš li tudi v bodoče vedno tak ostati?“ Nekoliko razjarjen mu nagovorjenec odgovori: „Tak ostati! Čudno vprašanje! Prihodnost že sama to pokaže. Morda se pa tudi še poboljšam: nekako v norcih pristavi. „Torej veliko ti srečo; kakor nekaj polbog se mi zdiš, vedoč, kedaj da umrješ“: pridene tem Frančevim besedam naš Ivan. „Drugi tudi niso dosti boljši, mladost uživajo in o prihodnosti niti ne sanjajo. Vi pobožnjaki ste, ne zameri, vender le vsi hinavci. Ti ne, to vem; a drugi pa gotovo vsi,“ Fran nadalja. „Odkod veš to, mar gledaš v naša srca?“ „Stvar je popolnoma jasna“, odgovori Fran. „Kateri mladenič pa more tako sveto živeti, kakor se kažete Vi?“ „Ti torej misliš, da to meni ni mogoče, da drugače živim, kakor se kažem. A po malem imaš vender le prav: Tako živeti res ni popolno v človeški moči. Iz tvojih besedi povzemam, da si ti tudi poskušal dobro živeti, a poskus se ti je ponesrečil. Dobro pomni. Poskus in volja je človeško dejanje, a da se poskus obistini, zato mora vmes priti Božje dejanje.“ — Ivan začne nato Franu priprosto razkladati, kako potrebna je molitev, kako lahka in sladka je: nadalja mu o sv. zakramentih in ga privede slednjič v prijaznih besedah do spoznanja, kako je v mla-

dostnem boju potreben izkušen vodnik, ki naj mladeniča podpira z dobrimi sveti, vodi ga in ga po konci drži. Sad tega znamenitega in dolgega pogovora je bil, da je konečno Ivan s Franom stopil k znanemu duhovniku, kateremu se je v potrpežljivi ljubezni posrečilo zaceliti že prav nevarne rane mladeničevega srca. — „To je bilo Ivanovo delo“: tako je pogostoma pozneje rekal Fran vsakemu, ki je čudil taki izpremambi — „poleg Boga: Ivanovo delo.“

* * *

O kako lep, kako hvaležen posel je, druge pridobivati za čednost, za čistost, za Boga, za večnost. — Prav tvoje brezmadežno življenje, čisti mladenič, ti daje ugled; prav tvoja čistost daje tvojim besedam veljavo; prav ti si sposoben tako kakor malokdo drug, da na zemlji razširjaš čednosti kraljestvo.

XXXV.

Čistost, vir srečne odločitve za našo prihodnost.

V onem prevažnem trenutku, v katerem si zbirajo mladeniči stan, je veliko na tem, da duh bistro gleda in da srce prav čuti. Duh in srce morata biti prosta in dohodna žarkom razgrevajoče milosti božje.

Ne smeš se podajati v nikak stan, predno nisi dobro premislil in dobro razumel sveta, ki ga imaš od Boga. Čim več talentov ti je Bog podaril, tem več je na tem, da sam sebe poskusiš in prosiš za razsvetljenje Boga. Treba je, da si ohraniš srce v takem stanju, v katerem očitno spoznaš Božjo voljo.

Prepričan bodi, da postanejo mnogi mladeniči po mladostnih, četudi skritih grehih, nesposobni za gotove poklice. V te stanove bi jih bil pa Bog gotovo dovedel, ako bi bili tega vredni, ako bi bili zamogli v zemeljsko čutečem srcu razumevati glasu milosti božje.

Mnogi mladeniči postanejo z obžalovanja vrednimi zmotami nevredni tacega višjega, nebeškega klica. — Naj li Bog položi kraljevi plašč mašništva na grešne rame zabredlega mladeniča: naj li takemu izroči ključce nebeškega kraljestva? Ali naj umazaniam rokam zaupa brezmadežno telo edinorojenega si Sina? Naj si li izvoli oskrunjenih ustnic, ki bodo oznanovale Božjih nauk, zavračale pregreho, čednost hvalile, grešnike spreobračale in čule nad pravičniki?

Ali bi pa taki mladeniči tudi razumeli navdihov milosti božje? Niso li preomehkuženi, da bi sledili njemu, ki jih kliče v tako težavno dostojanstvo? Ali se ne čutijo premalo pogumnih? Ali se ne zbojé prevelike odgovornosti in se ne ustrašijo zopetnega padca v greh?

Pač tudi oni zamore vstati, ki je padel še tako globoko, in Bogu se more približati ta, ki se mu je oddaljil najbolj. Tudi Pavel še danes zamore postati iz Savla. A taki čudeži milosti božje se pa ne dogajajo vsakega dne. Na nas samih je torej, da ne stavimo zaprek milosti božji; morda ta milost kaj visocega z nami namerava.

In ne glede na tu opisano, — tudi popolnoma svetni stanovi zahtevajo čiste v božjem strahu izgojene mladine. Mladina, polna čistega duha, zamore namreč v teh stanovih drugače delovati, kakor pa čutnosti vdana mladina, mladina onečeščena z razuzdanim življenjem.

*

Marsikak značajan mladenič je podoben zakopanemu biseru, zakopanemu morda celo v cestnem nemarnem blatu. — Globoko je bilo užaljeno materinsko srce vdove kneza Corsini, ko je videla, kako se njen sin vedno globokeje pogreza v pregrešnem življenju. Kolikokrat ga je solznimi očmi prosila, naj zapusti razuzdano življenje. „Beži Andrej pred tovariši, ki te tirajo v pogubljenje. Sramoto nakopavaš na našo častito hišo, meni pa kuješ za rakev žrebljev.“ A kaj je izdalo vse to? Za hip je res ganilo Andreja materino tarnanje, a kmalu je pozabil vseh materinih srčnih opominjev. — Ko ga nekoč že več dni ni bilo doma, zapove kneginja dvorjanom, naj se vsi oblečejo v žalno obleko. Sama hiti v cerkev in goreče tu moli za svojega izgubljenega sina. — Kaj se zgodi! Domov grede sreča pri Božjem grobu, v karmeličanski cerkvi uprav Andreja, ki ji naproti prihaja. „Kaj v žalni obleki hodiš v cerkev? Kdo je umrl pri nas?“ „Tu ni mesto za pogovore, vse ti doma povem,“ mati odvrne. Ko prideta domov, začne mati: „Ti torej ne veš, kdo je umrl in po kom vsa naša hiša žaluje? Za teboj, Andrej! Za nas si ti mrtev. O, kako se sedaj uresničuje prvi del sanj, ki sem jih imela pred tvojim rojstvom! Na pragu karmeliške cerkve sem videla takrat volka, ki se je pa potem izpremenil hipoma v jagnje. Nad teboj se pa ta drugi del sanj ne izpolni, dasi sem te že davno darovala prečisti Devici.“ Mati je pri teh besedah obenem bridko zajokala. Materina žalost in žalost na

dvoru — vse to je Andreja globoko zbadlo v srce. „Mati, mati, volk sem bil jaz, — jagnje hočem postati!“ — In Andrej je res koj potem vstopil v red Karmeličanov in delal tu za svoje mladostne grehe strogo pokoro. Postal je pozneje izgleden duhovnik in slednjič škof v mestu Fiesole na Laškem. Bil se je posvetil. On je tisti, kojega god obhajamo v dan 4. februarija, časteč svetnika Andreja Corsini. — Po kolikih stranpotih je došel slednjič Andrej vendar tje, kamor ga je Bog bil namenil.

* * *

Prihrani si sličnih zmešnjav, mladenič! Če zanemarjaš mladost in jo oskrunjaš, prav nič ne misliš na prihodnost. — Zato živi čisto, že sedaj krasi svoje srce s čednostimi. Po božji volji se ti tem potem gotovo kedaj odpre široko polje, kjer uspešno zastaviš svojo delalno roko sebi v čast, človeštvu v korist.

L. P.

(Dalje pride.)

Sv. Ferdinand III., kralj španski — ljubljenec Marijin.

(Dne 30. majnika.)

»Pošlji nam v pomoč dobrega
angelja, da nas varuje pred so-
vražniki.«

(I. ps. sv. Bonaventure o
Devici Mariji)

Kako velikega pomena je dobra, krščanska vzgoja, kako neizmerno veliko dobrega in blagega lahko skrbna mati vsadi v srce svojega otroka, kuže jasno življenje sv. Ferdinanda, kralja španskega, ki ni podedoval od svojih roditeljev le kraljevske časti, nego tudi pošteno, pobožno srce.

Njegova pobožna mati Berenguela je vcepila svojemu sinu spoštovanje in ljubezen do najboljših Matere — Matere nebeške.

Ko je postal Ferdinand kralj, prevzel je to čast brez strahu, dobro vedoč, da ima poleg meča, katerega je vihtel v roki, še drugo, mnogo imenitnejše orožje, — orožje kreposti. Komaj je bil zasedel kraljevski prestol, že je moral pričeti boj proti nečloveškim Mavrom, srditim sovražnikom sv. križa. Sklenil je, da jih enkrat za vselej prežene s Španskega.

Pri Estremaduri je trčil prvič skupaj s sovražnimi četami. Sovražnik je imel več vojakov nego Ferdinand, vsled tega je bila bitka silno huda. Dolgo časa so se držali na obeh straneh

*

jednako hrabro. Konečno so se pa pričeli sovražniki umikati in bežati.

S strahovitim vikom in krikom so drvili navdušeni Španci preplašene Mavre. Španski vojskovodja Pelleyo je hotel zmago dokončati, sovražnike do cela pregnati in jih uničiti. Toda že se jelo mračiti in solnce se je nagibalo k zatonu. Kaj sedaj? Pobožnemu Pelleyo-u šine srečna misel v glavo, urno pogleda proti nebu in z največjim zaupanjem prosi blaženo Devico, naj ne pripusti, da bi se naredila črna noč. Njegova prošnja ni bila zastonj. Kakor je nekedaj uslišal Gospod svojega zvestega služabnika Jozva, tako je uslišala nebeška Mati prošnjo svojega gorečega častilca.

Solnce se ni premaknilo s svojega mesta, dokler si ni Pelleyo priboril slavne zmage nad sovražniki imena Gospodovega in nasprotniki španskega naroda.

V spominj na ta čudež je dal sezidati Ferdinand krasno cerkev v čast preblaženi Devici. Vrhu cerkve pa se je lesketal v solnčnih pramenih križ, oni sv. križ, ki je bil Mavrom največja spotika.

F. S. V.

Ceščenje presv. Srca Jezusovega — časovna potreba.

(Za mesec junij.)

Dilatatum est cor meum. —
Razširilo se je moje srce.
(2. Kor. 6, 11.)

Ko je nekoč Mozes pasel Jetrove ovce na gori Horeb, zagledal je goreči grm, ki je gorel, a ni zgorel. — Kje najdemo umestnejšo primero za božje Srce Jezusovo, ki tudi gori z živim plamenom ljubezni za nas ljudi, a ne zgori v tej ljubezni. „Glej, to je srce, ki je ljudi tako močno ljubilo in jih ljubi!“ so besede, ki jih je govoril Izveličar pobožni redovnici v Paray Monialu, Margareti Alakoški, ko jej je prvič razodel svoje srce. — „Dilatatum est cor meum“, besede psalmistove, kako primerne besede za ta žrtvenik, ki ima v svoji obsežnosti prostor za pravične in grešnike, za svete in nesvete, bogate in revne, otroke in odrasle. Ceščenje presv. Srca vedno napreduje, in kako ne, saj je to češčenje potreba našega časa in izveličalno sredstvo sedanjemu času.

Pobožnost presv. Srca Jezusovega je potrebno sredstvo v rokah sv. cerkve, da zamore izpolniti nalogo, ki jej je izvršiti na zemlji.

Cerkev mora človeštvo posvetiti in je privedi k Bogu. Kako imenitna in vzvišena, a tudi težavna naloga! Srce Jezusovo jej je tu v pomoč. Kdo naj bi premišljeval skrivnosti tega svetišča, ne da bi svoje lastno srce opazoval in je primerjal Jezusovemu Srcu. Kdor premišluje Srce Jezusovo, njegovo svetost, nedolžnost, ljubezen, ponižnost, mora spoznati, kako revno je njegovo grešno srce. Priti mora do spoznanja samega sebe in vsklikniti s sv. Petrom: „Gospod, pojdi od mene, ker sem grešen človek.“ (Luk. 5, 8.) Govoriti mora: „Gospod, prestvari moje srce po svojem Srcu.“ Rad sledi notranjemu vabečemu glasu in nastopa pot kesanja in pokore. Kakor takrat, ko je še Jezus na zemlji bival, iskajoč grešnikov in občevajoč z njimi, tako pridobiva sedaj njegovo Srce grešnike, vodeč jih k zakramentoma pokore in altarja. Kjer se časti presv. Srce, v katerikoli družini, občini, župi, deželi, med katerimkoli narodom, tam se pogosto prejemajo sv. zakramenti, tam se oživi krščansko življenje. Kdo naj ostane trdovraten, ako vidi krvavečo srčno rano, ako vidi plamteti iz nje žar ljubezni; kako naj ostane tak mrzel? — Tako pomaga pobožno češčenje Srca Jezusovega cerkvi, da tem lažje posvečuje ljudi in tem bolj uspešno vodi vse k svojemu skupnemu namenu.

Ceščenje presv. Srca pa je potrebno tudi sedanjemu svetu. Sedanji svet trpi za hudo boleznijo, boleha za srčno rano; sedež bolezni je v njegovem srcu. Sedanje človeštvo je ublaženega duha, a divjega srca. Ljubeznjivosti, prave ljubezni ne pozna. Le „jaz“, osebna korist je stopila na izpraznjeno mesto. Čim bolj pa človek misli nase, tem manj misli na Boga, izneveri se pravemu namenu, postane samemu sebi Bog. Zato se skrujijo nedelje, prazniki, zato so ti dnevi pogosto dnevi razuzdanega razveseljevanja, niso pa dnevi Gospodovi, ob katerih naj bi se dalo Bogu, kar je božjega. Čim bolj človek na se misli, tem manj misli na bližnjika, pač pa do njega postane brezsrčen. To samoljubje pa se kaže v treh smereh: v pohlepu oči, pohlepu mesa in napuhu življenja.

Samoljublje se javi v pohlepu oči, v pridobivanju časnih dobrin, časnega imetja. Ne vestnost, ne pravičnost vodi ljudi pri njihovem delovanju. Ne delo, ne pridnost, ne božji blagoslov naj bi bil njun pogoj blagostanja in sreče. Ne! na drugi, popolnoma napačen, hudoben način hočejo priti do svojega namena. Odtod trdosrčnost, neusmiljenost, sovraštvo do bližnjega,

od tod izsesavanje in trdosrčno postopanje z njim.

Čutnost, uživanje je znak boleha-vosti našega časa. Ne marajo ljudje poznati meje nravnosti, neobrzdano naj bi vladalo meso, poželjenje in teptalo v prah Gospodove zapovedi. Ta duh je prodril v vse ude človeške družbe, okužil je vse človeštvo.

Napuh vodi vse življenje; svet hoče biti tak, a hoče biti tudi blag, seveda na svoj način. Več če biti, kakor je: povsod pobeljeni grobovi, le zunanost, le površnost, na značaj se ne ozira nihče. Zato zaničevanje vsake veljalnosti, odtod nepokorščina, odtod upor proti vsakemu redu. — Človeštvo potrebuje zdravja; in kje najdemo tem boleznim boljše zdravilnico kot je nebeško Jezusovo Srce. Tu se svet lahko uči usmiljenja, potrpežljivosti, zatajevanja, sočutja, tu najde človeštvo zdravila, tu leka časovnim ranam. Kako zadovoljno je to božje Srce, ako-pram ono nima mesta, če tudi imajo lesice svoje brloge in ptice svoja gnezda. V njem biva sploh vse v izobilju, s čimur bi se dala v človeštvu spraviti v tok nova kri — kri novega, boljšega življenja.

Pridimo vsi k presv. Srcu Jezusovem, častimo ta žrtvenik, to živo ogledalo, vsi poslušajmo glas, ki nam dohaja od tod: „Pridite k meni vsi, ki ste obteženi, utrujeni, tu je kraj utehe. — Vsi dobimo utehe, vsi zadobimo novo življensko moč, ki vodi do edino pravega namena, in kateri skupni smoter zamore dati človeštvu drugače lice, kot ga ima.

L. P.

Čudežno sv. obhajilo.

Star rokopis nekega samostana na Angleškem poroča naslednjo legendo.

Redovnice samostana so se odlikovale s pobožnim, mirnim življenjem. Plemenite rodbine so jim izročale svoje hčere v vzgojo. Med mnogimi deklicami je bila tudi sirota Imelda. Malo, šibko deklico so redovnice iz ljubezni do bližnjega vzele k sebi. Nikdar jim ni bilo žal, ker Imelda je bila tiha in bogaboječa. Z gorečo otroško ljubeznijo se je oklenila Jezusa v presvetem Rešnjem Telesu in nje edina želja je bila se z njim združiti v sv. obhajilu. Žal, da radi prenežne mladosti ni smela k mizi Gospodovi.

Prišli so hudi časi za cerkev in nje služabnike. Marsikaka nevarnost, da celo smrt je

duhovniku pretila, ako je opravljal očitno sv. mašo. Duhovniki so zapuščali Anglijo. Pač žalostna je bila uboga Imelda; nikjer katoliškega duhovna; — kedaj se združi z Jezusom?

Prejšnje čase je bila navada, da se je sv. hostija hranila v srebrni posodi, koja je imela golobjo podobo. Tudi v tej samostanski cerkvi je bilo tako.

Več ur, po dnevu in ponoči je Imelda premolila pred altarjem, kjer je bilo Telo Gospodovo, in klicala v otroški priprostosti: „Jezus, glej kako hrepenim po Tebi, pridi Ti k meni; reci golobčku, naj poleti do mene!“

Bilo je v ponočnem času. Opatinja je molila pred Najsvetejšim. Stopinje zasliši, in glej, mala Imelda prihaja, ter poklekne pred oltarjem. S povzdignjenima rokama prosi Jezusa, naj jo vender usliši. Opatinja ni hotela deklice motiti, a deklica nje ni bila opazila, ker jo je zakrival steber. A glej čudeža! Golob, v kljunu nesoč sv. hostijo se Imeldi približa, položi ji sv. hostijo na jezik in počasi vzleti na svoje prejšnje mesto.

Nebeški ženin Jezus je kmalu po tem dogodku svojo čisto nevesto Imeldo poklical v večna bivališča.

Učiteljica L. B.

Nekdanje procesije presv. Rešnjega Telesa pri ljubljanski stolnici.

(Konec.)

II.

V obrednikih ljubljanske škofije z l. 1706 in z l. 1767 — prvega je izdal škof Ferdinand grof Küenburg, drugega pa njegov peti naslednik Leopold Josip grof Petazzi — v obeh omenjenih obrednikih se navajajo pesmi, molitve, evangelija, obredi, običajni pri procesiji na Telovo. Poslednja točka teh obredov je blagoslov s presv. Rešnjim Telesom. Tu je pristavljena opomnja: „Tako naj se blagoslavlja tudi pri drugih procesijah, ki se vrše z najsvetejšim Zakramentom —“ (Hic modus benedicendi servetur etiam in aliis Processionibus faciendis cum ss. Sacramento.) Ta opomnja spričuje, da so bile nekdanj običajne procesije s presv. Rešnjim Telesom ne samo o Telovem, nego še ob drugih prilikah.

Iz ljubljanske stolnice je šla vsako leto na Telovo osmino o lepem vremenu — o grdem je izostala — procesija z Najsvetejšim ob osmi uri zjutraj k predmestni cerkvi sv. Petra,

kjer je bila peta sv. maša. O tem sprevedu poroča škof Tomo Hren pišoč v koledarju, da je dne 2. rožnika 1622, t. j. na osmino praznika presv. Rešnjega Telesa, vodil procesijo k sv. Petru in ondudaj jako slovesno pontifikoval. Jezuviti so se je dostikrat vdeleževali. L. 1737 pa stoji v njihovem dnevniku pripomnja: Že dve ali tri leta ni bil nobeden izmed naših določen za to procesijo, ker je tako daljna in težavna.

Procesijo z Najsvetejšim so imeli v stolnici na osmino praznika presv. Rešnjega Telesa tudi popoldne ob 4. uri. Najsvetejše so nesli v sprevedu po trgu in se vrnili potem v stolno cerkev.

Od praznika presv. Rešnjega Telesa do sv. Mihaela so obhajali nekedaj vsako nedeljo procesijo z Najsvetejšim okrog šenklaške cerkve. Ob štirih postajah so peli štiri evangelija kakor o Telovem. Ko je stala še stara stolnica, bile so nastopne postaje: začnši na zapadni strani so peli prvo evangelije pod zvonikom. Druga postaja je bila proti severu tam, kjer je gledala s stene škofijske palače podoba Izveličarjevega snemanja s križa. Med staro stolno cerkvijo in med hišo stolnih vikarijev je stala tistikrat mogočna lipa, kjer so se o somraku radi shajali Ljubljancani na pogovor. Prednico te lipa je dne 18. malega srpana 1672 ob 9. zvečer izruval vihar. Blizu lipa ob znamenju žalostne Matere božje je bila tretja postaja; četrta pa ob žagradu kapele presv. Rešnjega Telesa tam, kjer je bilo isto vpodobljeno na steni. Tako se je vršila nedeljska procesija, konec 17. stoletja. Krog nove stolnice jo je prvi vodil dekan Ivan Anton Dolničar (Thalnitzscher) noseč Najsvetejše v nedeljo dne 25. velikega travna 1704. Te procesije se je vdeležila Marija Ana kneginja Turjaška s svojo hčerko in velikanska množica molilcev obojnega spola.

Poslednje tri procesije presv. Rešnjega Telesa so nehale za cesarja Josipa II.*)

Župnik Ic. Vrhovnik.

O npravstveni statistiki.

Moralna statistika ali državopisje o npravstvenosti narodov je jako zanimiva in poučna veda ne le za duhovne pastirje, nego tudi za vsakega omikanega človeka, ki mu je na mari javne npravstvenosti. Jako

*) Viri: Jezuvitski dnevnik v Rudolfsču; Mitth. d. h. V. f. Kr. 1867 str. 88, 89, 95 in 96 in 1862 str. 19; Izvestja muz. dr. 1901 str. 86 in 94; Mitth. d. Mus. - Ver. f. Kr. 1833, I. str. 41 in 42; Laib. Diöz. BL 1882 str. 64, 124.

koristna je pa tudi veda, ako se iz nje izvajajo in izvršujejo posledice. Jako zanimiv je 3. zvezek avstrijske statistike na svitlo dan po c. kr. statistični centralni komisiji l. 1900. V njem so znamenani vspehi kazenskih obravnav, ki so se vršile l. 1896 v deželah, zastopanih v državnem zboru.

Leta 1896 je imela Avstrija 25,055.940 stanovnikov; obsojenih pa je bilo to leto 546.136 oseb: in sicer 93.8 odstotkov radi prestopkov, 1 $\frac{1}{2}$ % radi pregreškov in 5% radi zločinov. Zločinov je bilo 28.298.

Na 10.000 stanovnikov je prišlo l. 1896 zločinov:

	1892—1896
na Českem	8.4 8.7
v Galiciji	11.0 10.9
na Tirolskem	11.3 11.0
na Zgornjem Avstrijskem	11.3 12.3
na Nižjem Avstrijskem	12.1 12.5
na Primorskem	12.8 13.0
v Dalmaciji	13.1 15.4
v Bukovini	13.5 13.1
na Moravskem	13.7 14.3
v Predarlsem	13.9 14.2
v Šleziji	14.9 16.4
na Koroškem	15.8 16.9
na Solnograškem	16.5 17.7
na Štajarskem	17.2 17.7
na Kranjskem	24.7 20.6

Za leto 1896 pride poprek na 10.000 stanovnikov 14.0 zločinov, za leto 1892—1896 pa 14.3 zločinov; torej se je v l. 1896 število zločinov nekoliko zmanjšalo. Na Českem, v Galiciji, na Tirolskem in na Nižje-Avstrijskem se kažejo najbolj ugodne razmere javne morale, najmanj vgodne pa v Šleziji, na Solnograškem, Štajarskem in poslednjič na našem Kranjskem, kjer se je v primeri izvršilo največ zločinov. — Tužna nam majka, Kranjci! Tudi v tem je prst Božji: da voz obrnimo! Glede vrste in kakovosti zločinov je bilo posebno veliko izvršene tatvine in goljufige; in sicer je bilo tatvine na Solnograškem in v Šleziji $\frac{2}{3}$ vseh zločinov, na Koroškem in Štajarskem polovico in na Kranjskem $\frac{1}{3}$ vseh zločinov (torej 441). Težke telesne poškodbe tvorijo na Kranjskem*) tretjino zločinov (torej zopet 441, ne dosti manj nego jih ima Česka, ki šteje nad 5 milijonov stanovnikov), na Štajarskem četrtno zločinov (več kakor na Českem), na Koroškem osminko, na Solnograškem trinajstinko ($\frac{1}{13}$) vseh hudodelstev. Primeroma se dogaja veliko zločinov nesramnega dejanja na Solnograškem, Koroškem in na Štajarskem, namreč $\frac{1}{13}$, oziroma $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{20}$ vseh zločinov, dočim jih je na Českem $\frac{1}{24}$, na Kranjskem $\frac{1}{13}$ in v Šleziji $\frac{1}{50}$. V Šleziji se vrši najmanj teh pregreh, tudi Kranjska je glede tega na dobrem glasu. Ubojev vsled tepeža je bilo pa na Kranjskem 11 krat, na Koroškem in v Dalmaciji 5 krat, na Solnograškem in Štajarskem 4 krat in na Šleskem 3 krat več nego na Českem. Tudi prestopki in slučajni usmrtenja po malomarnosti ali nerodnosti so se često doga-

*) Taki zločini izvirajo tudi iz ljubosumnosti, napuha, jeze, ki se najbolj neti s pijanostjo (žganjepitjem). To se že nekaj časa sem močno širi pod gorami od Kamenika do Bele Peči in hoče ta nekedaj čvrsti gorenski rod ugonobiti telesno in duševno.

jale največ na Koroškem, potem na Štajarskem, Kranjskem v Šleziji i. dr. Žal, da se dogajajo detomori*) tako pogosto. Nasproti pa se je na Českem in Kranjskem izvršilo največ hudodelstev motenja vere in bogočastja: 15 krat več kakor na Koroškem, 3 krat več kakor na Štajarskem, tudi na Solnograškem in v Šleziji je bilo precej teh hudodelstev. Glede pregreškov žaljenja cerkve ali verske družbe je opomniti, da jih je bilo razmeroma največ na Kranjskem, pol manj na Českem, Štajarskem, v Šleziji; še manj na Koroškem, in sicer najmanj tukaj na Koroškem.

Nezakonski porodi.

Glede vere mater je bilo l. 1896

pri rimsko-katoličankah . . .	14 %
„ grško-katoličankah . . .	5 %
„ „ razkolnih . . .	5.1 %
„ protestantinjah . . .	13.4 % nezakonskih otrok.

Pod poprečno številko je Goriška ($3\frac{1}{4}$ %), Primorsko, Galicija, Tirolsko, Predarlško, Bukovina, Moravska in Šlezija. Nad poprečno številko se vrste

Česka z	14.5 %
Nižjeavstrijska	16 %
Štajarska	24 %
Solnograška	26 %
Dunaj	37 %
Koroška	43 %

Torej so dežele, v katerih se dogaja največ zločinov, tudi v tem pogledu najbolj zastopane. To so grozne številke, ki še v nekaterih krajih naraščajo n. pr. pri okrajnem glavarstvu Murau na Štajarskem do 50 % in v Gradcu do 60 %.

V Monakovem znaša to število $31\frac{1}{2}$ % v Hamburgu in Berlinu pa 11 %. Povprečna številka je znašala v nemški državi l. 1891 9.23 %.

Avstrija stoji s svojo poprečno številko 14 % nezakonskih porodov na višku vseh evropskih držav; in še odprava dovoljenja za zakon ni v tem oziru nič kaj izboljšala. Opomniti pa je, da se v Avstriji zakoni sorazmeroma prav pozno sklepajo. Dočim je na Ruskem 66 % ženinov pod 25. letom, na Angleškem 44 %, v Švici 27 %, na na Ogrskem 25 %; bilo jih je v Avstriji le 13 % v tej starosti. Morda je ta okoliščina, ki se opira na gmotne razmere, vzrok večjega števila nezakonskih otrok; vsaj znaša ta kvota 12 za Ogrsko, 8 za Švico $4\frac{1}{2}$ za Angleško in za Rusijo le 3 % nezakonskih porodov. Z ozirom na opravilo in stan nezakonskih mater nahaja se med njimi največ kmetijskih dekel, katerih število presega vse druge obrtne vrste in stroke. Ne da se določiti, ali je to znamenje boljšega npravstvenega vedenja v obrtnih strokah delujočih žensk, oziroma deklet. Profesor Mayer v Monakovem vsaj meni, da se sploh po nezakonskih porodih nikako ne more soditi in meriti npravstvenost. Ali neko merilo in pravilo nam pa le podajajo, ako dežele primerjamo z deželo, v kateri veljajo iste postave in se nahajajo slični socijalni in gmotni življenjski pogoji. — To merilo je skoraj mero-dajno pri razsojevanju razmer na deželi.

Koliko je pač sramote, žalosti, bridosti, solzá, bede, revščine in obupa v

hišah, kjer je bil nezakonski porod! In ta pregreha nečistosti in to zlo prodira vrata palač velikašev, kakor okenca bornih koč. Širi se med vsemi slojevi ljudstva; le memo tistih hiš pa greh stopa, v katerih ste varuhinja ponižnost in pristna pobožnost po besedah Modrega: „Ko sem pa izvedel, da ne morem biti drugače zdržljiv (zdržen biti grehov nečistosti in drugih pregreh) kakor če dá Bog (in že to je bilo modrost: vedeti, čigav dar da je to), stopil sem pred Gospoda in ga prosil, ter sem govoril iz vsega svojega srca.“

Ločitve zakona.

V Avstriji je bilo l. 1896 vsled uradnih razglasil sklenjenih zakonov: med katoličani 153.000; med protestanti 3700, med Izraeliti 5680 in mešanih (med katoličani in protestanti) pa 1690.

Ob 1000 zakonih je bilo

pri katoličanih	4.5 ločitev
„ protestantih	5.1 „ in rušitev vezi in
„ izraelitih	22.6 „
pri mešanih zakonih pa celo	27.00 ločitev.

Tedaj je pri mešanih zakonih 5krat toliko ločitev, kakor pri konfesionalnih zakonih kristijanov. V Avstriji število zakonskih ločitev razmeroma ni veliko. V vgodnem položaju so glede zakona države Italija, Norveška, Ruska, Velika Britanija, Irlandija, kjer bivajo odločni katoličani in je najmanje zakonskih ločitev. Glede avstrijskih mest in dežel je največ ločitev na Dunaju; potem pridejo slednje dežele: Solnograška $\frac{1}{4}$, Koroška, Štajarska $\frac{1}{5}$, Nižjeavstrijska, Šlezija, Česka $\frac{1}{15}$, Kranjska, Dalmacija $\frac{1}{10}$, Tirolska in Gornjeavstrijska $\frac{1}{50}$ (v primeri z Dunajem).

Torej so tudi v tem oziru Solnograška, Koroška in Štajarska najbolj obremenjene dežele.

Iz teh podatkov jasni opravičeno in dosti vtemeljeno ravnanje sv. cerkve, ki tako zelo studi to in brani, da bi se katoličanke poročale s protestanti*)

Župnik Alojzij Kummer.

Mati božja jo je ozdravila.

Naslednja zgodba Vam pokaže: kakošna milostnica da je Marija. A ne le na Božjih potih v velikih cerkvah deli svojih milosti, nego tudi povsod v svojih svetiščih; tudi v malih vaških znamenjih.

Moja sestra Helena je udobila stara 7 let v koleno na nogi neko bolezen, katere ni bilo mogoče doma ozdraviti. Šla je v Trst v bolnico: ali bilo je zastonj. Bila je v Trstu v bolnici tako okolo 12 let. Tam so jej naredili hudih ran, rezali so jej nogo. Bolečine so jej povečali: ne pa jo ozdravili. Vsi zdravniki so izgubili vse upanje, da še kedaj ozdravi. Zeleli so se je torej

*) Kajti le te se navadno poročajo s protestanti, katoličani pa redko s protestantinjami.

*) Spomladi leta 1902 je bivalo v Begunjah 64 oseb iz raznih dežel radi tega zločina obsojenih.

iznebiti in so jej rekli po 12tih letih, da ne spada pod Trst, da spada pod Ljubljano in da mora iti iz Trsta v Ljubljano v bolnico. In zgodilo se je. Šla je.

Tudi v Ljubljani je bila v bolnici 6 let. Atudi tukajšnji zdravniki so izgubili vse upanje, da ozdravi. Zato so jo začeli nagovarjati, da bi si dala nogo odrezati; a v to ni privolila. Konečno so hoteli z vso silo, da bi dala nogo. A še ni hotela. Sklenili so, da, ako ne da noge rezati, mora takošna vun. Rekli so jej pa: kaj da bo začela zunaj, ko jej ne bo ne za živeti in ne za umreti. A noge, pravi, noče pustiti v bolnici; če prav jo vun dajo iz bolnice. V tem slučaju raji umrje doma v svojem rojstnem kraju. Šla je iz bolnice. Imela je nogo v vezeh iz železnih drogov. In zraven 2 berglji, da se je vpirala. Šla je taka domu. Po dolgih 18tih letih bolnišnice taka domu! O ti reva. O groza zanjo. A vdala se je Božjemu sklepu.

Še to naj omenim, da je bila Helena ves čas bogoljubnega življenja. Bila je v več Marijinih bratovščinah, v presv. Rešnjega Telesa bratovščini, bila v tretjem redu sv. Franciška. Sklepala je sedaj takorekoč svoje življenje.

A na eno zdravnico se je pa vender še zanašala: namreč na prelubo Mater Marijo. Goreče je molila in jo prosila pomoči; ker pri teh najlepših letih bi bila rada vender še živela.

In zgodilo se je to-le.

Pri nas je v sredi vasi krasno okinčana kapelica žalostne Matere Božje, ki ima mrtvega Jezusa na naročji. Večkrat je Helena pri ti kapelici izdihovala in srčno zaupljivo Marijo pomoči prosila.

In zbralo se je necega dne več častilek Matere Božje in sklenile so, da Mariji v dar napravijo lep prt tu sem na njen altar. Helena vsa ginjena te prijaznosti svojih tovarišic prosi, naj one kupijo tvarine: bombaža — sama pa naredi preprogo. Kakor je obljubila, je storila. A komaj je Helena plesti začela prelepi prt Mariji v dar, jela je zdraveti tudi njena noga. In ko je pregrinjalo bilo končano, popustila je Helena berglji in je jela okrog hoditi prosto kakor drugi ljudje. Helena je imela na svoji nogi poprej 9 hudih gnjilih ran. Iz teh ran je poprej neprenehoma teklo. A tudi te se so zarastle. Imela ni prav nobenih bolečin več,

To javno dokazano moram razglasiti. Marija je bila tukaj tista zdravnica, ki je Heleni pode-

lila zdravje. — Potem je vesela in vsa hvaležna Prečisti Materi preživela še več let. Pozneje je umerla ali ne od tiste bolezni. Umerla je l. 1890 popolnoma od druge bolezni.

To zgodbo sem spisal l. 1901. — Sedaj sem jo še pregledal in dal natisnit. Podpisujem se pa s polnim imenom zato, da me vsak ve najti in, če hoče, vprašati.

Anton Žnidaršič
Ljubljana, Prečne ulice, št. 8.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec majnik 1902:

Zaupanje na Marijo.

b) Posebni nameni.

31) **Sv. Angela.** Marija — naša tolažba v življenju in ob smrti uri. V majniku umrli udje molitvenega apostolstva. in bratovščine Srca Jezusovega.

a) Glavni namen za mesec junij 1902:

Male dnevnice presv. Srca Jezusovega.

b) Posebni nameni:

1.) **Sv. Juvenolj.** Blagoslov božji nad Slovenci, zbirajočimi se pod zastavo presv. Srca Jezusovega. Vneto češčenje presv. Srca Jezusovega v tem mesecu.

2.) **Sv. Erazem.** Slovensko dijaštvo. Volitev pravega poklica. Mladenci, ki jih Bog kliče v duhovski stan.

3.) **Sv. Klotilda.** Vdanost Slovencev do rimske stolice. Papež Leon XIII. in njegov jubilej. Katoliški misijoni.

4.) **Sv. Kvirin.** Versko prepričanje in narodna zavest Slovencev. Slovensko časopisje.

5.) **Sv. Bonifacij.** Vzgojitelji slovenske mladine. Voditelji slovenskega ljudstva.

6.) **Srce Jezusovo.** Napredek češčenja presv. Srca Jezusovega med Slovenci. Marijine družbe za slovenske mladeniče in dekleta.

S.

Škofijska kronika.

Monsignora Andreja Jordan je imenoval Nj. Vel. cesar kneznadškofo v Gorici. Postal je kot tak ob enem metropolit ilirskemu kraljestvu ter predstojnik ljubljanskemu, tržaškemu, poreškemu in krškemu škofu. Rojen je bil 29. novembra 1845 v Gorici, gimnazijskemu profesorju sin. — 6. junija 1868 v mašnika posvečen je bil najprej katehet v ljuških šolah goriškega mesta. Nadškof Gollmayer, rojen Radoljičan, ga je imenoval pozneje svojim tajnikom. Po Gollmayerovi smrti je postal vodija osrednjemu semenišču. Po odhodu mons. prošta Valussi za knežškofa v Trident je postal goriškemu kapitolu prošt. Ta čas je bil dvakrat izvoljen furlanskim državnim poslancem na Dunaj. Bil je deželnemu šolskemu svetu v Gorici član in po smrti knežškofa Zorna ter kardinala Missia obakrat kapitularni vikarij. Rimski konzistorij ga 4. junija t. l. proglasi nadškofom.